

ВПЛИВ РОСЛИНИ - ХАЗЯЇНА НА ЧИСЕЛЬНІСТЬ ГРУНТОВИХ НЕМАТОД

В.Л.Шевченко, Т.М.Жиліна

Чернігівський державний педагогічний інститут ім. Т.Г.Шевченка

Серед ґрунтових безхребетних найбільш багаточисельна і різноякісна група - нематоди. Угрупування нематод-педобіонтів складаються на 30 % з мікрофітофагів, серед яких помітне місце належить специфічним паразитам рослин, та на 50 % і більше - з сапротрофів, які разом з мікрофлорою відповідають за родючість ґрунту. Знання способу життя цих угруповань дасть змогу регулювати стан популяцій цих безхребетних в інтересах сільського господарства.

Вивчали чисельність нематод в ґрунті трьох дослідних ділянок з червня по жовтень 1995 р. Виділення нематод з проб, їх фіксацію, виготовлення мікропрепаратів проводили за загальноприйнятою методикою. Результати статистично оброблялися. Ділянки Т₁ і Т₂ належать до агроценозу: Т₁ - монокультура картоплі, Т₂ - монокультура малини. Ділянка Т₃ - природний екотоп, представлений асоціацією дубово-соснового ліщино-яглицевого лісу. Всі три ділянки розташовані поруч. Отже ґрунт їх має однакові агрохімічні показники.

Встановлено, що фауна території, де розміщені дослідні ділянки, нараховує 28 видів. В природному екотопі відмічено 25, на картоплі - 24, малині - 22 види. Загальними для всіх є 20 видів. Формування комплексу фітонематод відбувається за рахунок такого, що історично склався в природних умовах.

По трофічним зв'язкам з рослиною комплекс фітонематод поділили на: фітогельмінти (7 в.), мікогельмінти (5 в.), сапробіонти (15 в.) та хижаки (1 в.). Існує статистично достовірний зв'язок між чисельністю фітонематод різних трофічних груп в ґрунті кожної дослідної ділянки. Слід відмітити, що показником фітосанітарного стану ґрунту є група фітогельмінтів, а не загальна чисельність фітонематод. Невисока і приблизно однакова чисельність фітогельмінтів (42-51 особина в 100 г ґрунту) свідчить про низьку окультуреність ґрунту ділянок агроценозу. Встановлено, що зміни в чисельності фітогельмінтів, мікогельмінтів та сапробіонтів на ділянках Т₁ і Т₂ (тобто агроценозу) відбуваються більш однаково ($r=0,84-0,89$) в порівнянні з ділянкою природного екотопу ($r=0,64-0,7$).